

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Febr. 1879, kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående eftergift af Kronofogden A. M. Dryselius och Häradsskrifvaren E. J. Augustin ålagd skyldighet att gälda 1868 års ränta för Trysunda fiske i Vesternorrlands län; Gifven Stockholms slott den 31 Januari 1879.

I anledning af Kongl. Maj:ts på Rikets Ständers beslut grundade nådiga bref den 30 December 1856 utfärdade Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegium den 28 April 1857 skattebref för Nätra och Själevads socknemän å kronofisket vid Trysunda hamn med dertill hörande skär, holmar och fiskevatten, beläget i Nätra socken och Ångermanlands norra fögderi af Vesternorrlands län, och stadgade deruti bland annat skyldighet för socknemännen att årligen utgöra den ränta, som, enligt grunderna i Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855, motsvarade 94 tunnor saltad strömning och hvilken ränta, omsatt i räntepersedeln hö, motsvarade 994 centner 20 skålpund. Då socknemännen genom inträffad stegring i sistnämnda räntepersedels markegångsvärde tillskyndades känbar förlust, föreslog Kongl. Maj:t, på framställning af socknemännen, 1867 års Riksdag, att ifrågasvarande ränta måtte från och med 1868 nedsättas till det belopp hö, som svarade mot 94 tunnor strömning efter medelpriset för de tio åren 1856—1865, och uti underdånig skrifvelse den 4 April 1867 biföll Riksdagen framställningen i så måtto, att Riksdagen medgaf räntans nedsättande från och med år 1868 till det belopp hö, som motsvarade 94 tunnor strömning efter medelpriset för de tjugu sista åren, hvilket belopp Riksdagen antog uppgå till omkring 680 centner.

Sedan Kongl. Maj:t i nådigt bref den 11 April 1867 meddelat Kammar-

kollegium Riksdagens beslut, lät Kammarkollegium, i enlighet med den sålunda bestämda grunden, verkställa uträkning å räntan och faststälde genom utslag den 23 December samma år berörda ränta att, såsom orden lydde, "från och med år 1868 utgöras till 719 centner 40 skålpund hö å 1 R:dr 50 öre centnern 1,079: 10.
 "penningar — 31.

—————"Summa 1,079: 41."

I det för år 1868 upprättade fögderi-jordeboks-förändringsextrakt, hvaruti kolumnen för Kronans behållna räntor var afdelad i en underkolumn för hö och en för penningar, upptogs under rubriken "afgånget" gamla räntan af fisket 994 centner 20 skålpund hö, som utfördes i kolumnen för höräntor, hvaremot under rubriken "tillkommet" antecknades, att fisket enligt Kammarkollegii utslag den 23 December 1867 påfördes nya räntan 719 centner 40 skålpund hö å 1 riksdaler 50 öre — 1,079 riksdaler 10 öre, penningar 31 öre, med 1,079 riksdaler 41 öre, hvilket sistnämnda belopp utfördes i kolumnen för penningarräntor. I fögderiets specialräkning samt i landsboksräkenskapen för år 1868 upptogs räntan af Trysunda fiske till redovisning med ett penningebelopp af 1,079 riksdaler 41 öre.

Vid granskning af 1868 års landsboksräkenskaper för Vesternorrlands län i Kammarrättens Öfverrevisionsdepartements provinsräkenskapskontor anmärkte revisionen den 30 December 1870, att jordeboks-förändringsextrakt ej funnes räkenskapen bilagdt, och sedan i anledning häraf sådant extrakt blifvit infordradt, anmälde revisionen uti skrifvelse till Kammarrätten den 17 Juni 1871, att, som det äskade förändringsextraktet dåmera inkommit, erfordrades icke vidare yttrande i anledning af anmärkningen.

Den 4 Juni 1872 ingaf likväl revisionen till Kammarrätten en skrift, deri revisionen anmärkte, att enär det i räntan ingående beloppet hö utgjorde en sådan persedelränta, som borde af räntegifvare lösas med penningar efter det hvarje år för de nästförflyttna tio åren bestämda medelpris, hvilket för år 1868 utgjort 2 riksdaler 98 öre för hvarje centner hö, och således räntan för berörda år bort utgöras med värdet i penningar af 719 centner 40 skålpund hö efter 2 riksdaler 98 öre för centnern utgörande 2,143 riksdaler 81 öre, med tillägg af penningarräntan 31 öre eller tillsammans med 2,144 riksdaler 12 öre, men samma ränta vore i räkenskaperna upptagen med endast 1,079 riksdaler 41 öre, skilnaden mellan dessa två belopp eller 1,064 riksdaler 71 öre måtte varda till betalning fastställd.

I anledning häraf yttrade Kammarrätten genom utslag den 10 December 1872 att, enär revisionens anmärkning blifvit till Kammarrätten ingifven först den 4 Juni 1872 eller efter den tid, hvarunder reservationskraf för 1868 års ränta kunnat hos de skattskyldige lagligen verkställas, kunde revisionens påstående icke i då förekommen ordning bifallas, utan skulle handlingarne öfverlemnas till Kam-

marrättens advokatfiskalsembete för utförande af den talan, hvartill förhållandet kunde föranleda; hvilket utslag, som hos Kongl. Maj:t öfverklagades af Revisionskommisarien J. Brander, genom nådigt beslut den 2 April 1875 endast på det sätt ändrades, att revisionens anmärkning förklarades ej i målets dåvarande skick, och innan advokatfiskalen haft tillfälle att deri sig yttra, bort blifva föremål för pröfning.

Advokatfiskalsembetet i Kammarrätten anställde åtal mot Häradsskrifvaren i fögderiet E. J. Augustin, Kronofogden derstädes A. M. Dryselius och Revisorn i Kammarrättens Öfverrevisionsdepartement A. Hallgren och yrkade dels att, då 1868 års ränta vore i räkenskapen redovisad med ett belopp af 1,064 riksdaler 71 öre mindre än vederbort, Augustin och Dryselius, hvilka underskrifvit fögderiets specialräkning och således vore för omförmälda felaktighet ansvarige, måtte förpligtas ersätta Kronan samma belopp 1,064 riksdaler 71 öre, dels ock att, enär Hallgren, hvilken haft sig anförtrodd granskningen af 1868 års landsboksräkenskaper och jemväl undertecknat skrifvelsen till Kammarrätten den 17 Juni 1871, bort hafva varit i tillfälle upptäcka ifrågavarande felaktighet i räkenskapen så tidigt, att reservationskraf kunnat emot de skattskyldige anställas inom utgången af den för sådant kraf stadgade tid, men anmärkningen angående den förelupna felaktigheten först efter utgången af berörda tid blifvit framställd, Hallgren måtte fällas till ansvar för sålunda ådagalagd vårdslöshet och försummelse i tjensten.

På dessa yrkanden genmälde, *Augustin*: att han af lydelsen i Kammarkollegii utslag den 23 December 1867 ej kunde finna annat än att ränteförvandlingen blifvit af Kammarkollegium verkställd så, att 1,079 riksdaler 41 öre vore det belopp, som bort debiteras, samt att det i allt fall vore revisionens dröjsmål att framställa anmärkningen, som vållat att reservationskraf hos de skattskyldige ej kunnat i laga tid anställas; och *Dryselius*: att det författningsenligt åläge häradsskrifvaren att upprätta och underskrifva såväl jordeboksförändrings-extraktet som specialräkningen, samt att den omständigheten att jemväl kronofogden skulle underteckna specialräkningen icke medförde skyldighet för honom att ansvara för de af häradsskrifvaren i samma räkning verkställda debiteringsåtgärder.

Sedan jemväl Hallgren i afgifven förklaring bestridt det mot honom väckta påståendet, yttrade Kammarrätten uti utslag den 21 April 1876: att, emedan hvarken genom Kongl. Maj:ts ofvanberörda bref den 11 April 1867 eller Kammarkollegii derpå grundade utslag den 23 December samma år, enligt hvilket gamla räntan af Trysunda fiske, utgörande 94 tunnor strömming, blifvit omsatt till ny ränta af 719 centner 40 skålpund hö och 31 öre i penningar, att från och med 1868 utgöras, något undantag blifvit medgifvet från den uti 1 § af Kongl. kungörelsen angående sättet för grundräntors och kronotiondes utgörande den 11 Maj 1855 meddelade allmänna föreskrift, att Kronans behållna räntor skulle af de skattskyldige få lösas med penningar efter ett, hvarje år för de nästförflutna tio

åren, bestämdt medelpris; samt omförmälda nya ränta, såsom varande Kronan behållen, följaktligen bort för år 1868 debiteras och af de skattskyldige utgöras efter det för samma år å artikeln hö fastställda medelmarkegångspris med tillägg af de kontanta penningarne eller med sammanlagdt 2,144 riksdaler 12 öre; ty och som ifrågavarande ränta blifvit uti fögderiets specialräkning för år 1868 redovisad med allenast 1,079 riksdaler 41 öre eller det belopp, som enligt 11 punkten mom. B uti Kammarkollegii kungörelse den 27 Oktober 1856 utgjorde räntans till införande i de nya jordeböckerna afsedda värde efter medelpriset för de 20 åren 1834—1853; samt Kongl. Maj:t och Kronan till följd häraf lidit en förlust af 1,064 riksdaler 71 öre, hvilket belopp, i anseende dertill att den i författningarne stadgade preskriptionstid för reservationskrafts anställande tilländagått, icke kunnat hos de skattskyldige utkrävas; alltså och då berörda förlust varit en följd af redogörarnes uraktlåtenhet att vid räntans debitering och redovisning ställa sig gällande författningar till efter rättelse; samt redogörarnes ansvarsskyldighet icke, på sätt desse förmenat, förringades af den omständighet, att Kammarrättens revision underlåtit att emot deras berörda origtiga förfarande framställa anmärkning före utgången af ofvan omförmälda preskriptionstid, pröfvade, med stöd af grunderna för Kammarkollegii cirkulär den 22 November 1815, Kammarrätten rättvist förpligta redogörarne, Dryselius och Augustin, hvilka gemensamt underskrifvit 1868 års specialräkning för fögderiet och följaktligen vore ansvarige för debiteringen af utskylderna inom fögderiet under nämnda år, att samfäldt eller hvilkendera gälda gitte ersätta Kongl. Maj:t och Kronan det belopp, hvarmed räntan af Trysunda fiske för nyssnämnda år blifvit för ringa debiterad och redovisad, eller 1,064 kronor 71 öre; hvarjemte Revisorn Hallgren, som ansågs hafva visat värdslöshet i sin tjänst, jemlikt 25 kap. 17 § strafflagen, dömdes till böter.

Öfver Kammarrättens utslag anfördes besvär hos Kongl. Maj:ts Högsta Domstol af Dryselius, Augustin och Hallgren, men Högsta Domstolen fann uti utslag den 4 Juni 1877 klaganderne icke hafva anført skäl, ledande till ändring i Kammarrättens utslag.

Tre af Högsta Domstolens ledamöter voro skiljaktige från beslutet i hvad det angick Dryselius och yttrade: att emedan enligt Kongl. Maj:ts instruktioner den 10 November 1855 för kronofogdarne och häradsskrifvarne det åläge icke kronofogden utan häradsskrifvaren att verkställa den debitering, som erfordrades, af alla sådana ordinarie eller extra ordinarie utskylder eller sammanskott af menigheter, hvilka af kronofogden skulle uppbäras, äfvensom att uppbördsbok eller föreskrifna särskilda längder deröfver uppräta och debetsedlar utfärda, samt hvarken genom nämnda instruktioner eller sedermera blifvit stadgadt, att kronofogden skulle kontrollera och ansvara för riktigheten af den utaf häradsskrifvaren verkställda debiteringen, hvilket enligt desse ledamöters åsigt icke följde allenast af föreskriften, att redogörelsen för den allmänna kronouppbörden, ehuru den upp-

rättades af häradskrifvaren, skulle underskrivas jemväl af kronofogden; ty och som icke ens uppgifvet vore, att Dryselius i någon mån varit vållande dertill att den för Trysunda fiske medelst Kammarkollegii utslag den 23 December 1867 fastställda ränta, på sätt som skett, blifvit för år 1868 af Augustin för lågt debiterad, eller att Dryselius erhållit del af eller eljest egt kännedom om innehållet i Kammarkollegii omförmälda utslag, men det oakadt underlåtit att mot debiteringen göra anmärkning och bevaka Kronans rätt och bästa, pröfvade desse tre ledamöter rättvist att, med ändring af Kammarrättens utslag i hvad det rörde Dryselius, ogilla advokatfiskalsembetets emot honom framställda påstående.

Uti en till Kongl. Maj:t i underdånighet ingifven skrift hafva nu Kronofogden Dryselius och Häradskrifvaren Augustin anhållit att, då den i kronoräknenskaperna för år 1868 debiterade räntan vore påförd i god tro och i öfverensstämmelse med innehållet i Kammarkollegii utslag den 23 December 1867, samt anmärkningen mot den felaktiga debiteringen först så sent tillkommit, att reservationskraft med laga verkan mot de skattskyldige ej kunnat anställas, Kongl. Maj:t måtte antingen af gunst och nåd eftergifva hvad Dryselius och Augustin till följd af Kongl. Maj:ts utslag den 4 Juni 1877 måst till Kronans kassa inbetala eller ock om dylik eftergift hos Riksdagen göra framställning.

Sedan Kammarrätten efter sitt advokatfiskalsembetes hörande afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t förevarande ansökning i nådigt öfvervägande tagit, och då ordalydelsen i Kammarkollegii ofvannämnda utslag den 23 December 1867 är i viss mån skiljaktig från den, som af collegium i dylika fall eljest begagnas, och icke tydligen utmärker, att Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 skulle vid utgörandet af den ifrågavarande räntan tillämpas, samt redögörarne vid sådant förhållande egt anledning antaga att i förevarande fall, der ränteförvandlingen egt rum icke på grund af allmän författning utan i följd af Kongl. Maj:ts och Riksdagens särskilda beslut, Kammarkollegii utslag borde, på sätt som skett, tillämpas strängt efter dess ordalydelse, vill Kongl. Maj:t, med afseende så väl härå som i betraktande af hvad i öfrigt i ärendet förekommit, föreslå Riksdagen, att det genom Kongl. Maj:ts utslag den 4 Juni 1877 Kronofogden A. M. Dryselius och Häradskrifvaren E. J. Augustin till gäldande ålagda och af dem redan levererade beloppet 1,064 kronor 71 öre må varda efterskänkt, dock efter afdrag af 159 kronor 71 öre, utgörande det Kammarrättens advokatfiskalsembete och revision tillkommande, på ersättningssumman belöpande och redan uppburna aktorats- och anmärkningsarfvide.

De ärendet tillhörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Hans Forssell.

*Utdrag af protokollet öfver Finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 31 Januari 1879.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre DE GEER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena BjÖRNSTJERNA,
Statsråden: Herr LAGERSTRÅLE,
 THYSELIUS,
 LOVÉN,
 Friherre VON OTTER,
 FORSSELL,
 ROSENSVÅRD,
 VON STEYERN och
 MALMSTRÖM.

Chefen för Finansdepartementet, Statsrådet Forssell föredrog

22:o

Departementschefen föredrog härefter en till Kongl. Maj:t i underdånighet ingifven skrift, deruti Kronofogden A. M. Dryselius och Häradsskrifvaren E. J. Augustin, hvilka genom Kongl. Maj:ts utslag den 4 Juni 1877 förpligtats att samfäldt eller hvilkendera gälda gitte ersätta Kongl. Maj:t och Kronan för ringa debiterad och redovisad ränta af Trysunda fiske för år 1868 med 1,064 kronor 71 öre, anhållit, att Kongl. Maj:t måtte antingen af gunst och nåd eftergifva hvad Dryselius och Augustin till följd af berörda utslag måst till Kronans kassa inbetala eller ock om dylik eftergift hos Riksdagen göra framställning;

Öfver hvilken ansökning Kammarrätten, efter sitt advokatfiskalsembetes hörande, afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Då ordalydelsen i Kammarkollegii utslag den 23 December 1867 vore i viss mån skiljaktig från den, som af kollegium i dylika fall eljest begagnades och icke tydligt utmärkte, att nådiga Kungörelsen den 11 Maj 1855 skulle vid utgörandet af den ifrågavarande räntan tillämpas, samt redogörarne vid sådant förhållande egt anledning antaga, att i förevarande fall, der ränteförvandlingen egt rum icke på grund af allmän författning utan i följd af Kongl. Maj:ts och Riksdagens särskilda beslut, Kammarkollegii utslag borde, på sätt som skett, tillämpas strängt efter dess ordalydelse, hemställde Statsrådet, att Kongl. Maj:t, med afseende såväl härå som i betraktande af hvad i öfrigt i ärendet förekommit, måtte föreslå Riksdagen, att det genom Kongl. Maj:ts utslag den 4 Juni 1877 Dryselius och Augustin till gäldande ålagda och af dem redan levererade beloppet 1,064 kronor 71 öre måtte varda efterskänt, dock efter afdrag af 159 kronor 71 öre, utgörande det Kammarrättens advokatfiskalsembete och revision tillkommande, på ersättningssumman belöpande och redan uppburna aktorats- och anmärkningsarfvode.

Hvad Statsrådet sålunda tillstyrkt, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Departementschefen uppläste härefter ett, under förutsättning af bifall till omförmälda underdåniga hemställan i förväg uppsatt förslag till nådig proposition; och befalde Kongl. Maj:t att, i enlighet med berörda, detta protokoll bilagda, förslag, proposition skulle till Riksdagen afåtas.

Ex protocollo
Hans Wachtmeister.